

Digitaliseret af / Digitised by

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
THE ROYAL LIBRARY

København / Copenhagen

Titel: Skal kirken være politisk kampplads? : et debatoplæg

Ophav:

Ressourcetype:

Ressourcetype:

Oprindelsesdato: 1981

Emne:Partiprogram, partiprogrammer, program

Opstilling: DA-småtryk. Politik 8

Relateret:

Relateret:

Copyright: Billedet er muligvis beskyttet af loven om ophavsret

INDHOLDSFORTEGNELSE:

Indledning.....s	3
ANGREBENE UDEFRA.....s	5
Julen.....s	5
Konfirmationen.....s	7
Fader Vor.....s	10
PROBLEMERNE INDEFRA.....s	11
Partipolitik i kirken.....s	11
Kirkebønnen.....s	12
"Christiania-ånden i folkekirken".....s	12
Præsten og ungdomsoprøret.....s	13
"Hvad skal vi med raketter?".....s	15
"Er kirken et almindeligt debatforum?"	16
"Kristendommen samfundsrelevant".....s	17
"Vi er valgt til det - præsterne er ansatte!".....s	17
"90% af den danske befolkning spjætter!".....s	18
"Farlige for folkekirken".....s	18
"Må monopolstilling udnyttes?".....s	19
"Tillader biskopperne det?".....s	19
Ægte moral kun i et socialistisk samfund.....s	20
SKAL KIRKEN VÆRE EN POLITISK KAMPPLADS?.....s	21

"Skal kirken være politisk kampplads?" er udgivet af Centrum-Demokraterne, Christiansborg.
Hæftet er udarbejdet af Peter Duetoft, februar 1981.
Tryk: Stephansen, Banevej 27, 4180 Sorø
Pris kr 5 incl. moms. Pjecen kan rekvireres:
CENTRUM-DEMOKRATERNE, LAKSEGADE 12, 1063 KØBENHAVN K
01 - 13 04 74

DET. KGL. BIBLIOTEK³
KØBENHAVN
SMAATRYKSAFDELINGEN

INDLEDNING

Kristen politik og politisk kristendom! Det er begreber, man daglig støder på i dagens Danmark!

I kølvandet på det såkaldte »ungdomsoprør« søgte talsmænd for dette »oprør« at nedbryde gamle traditioner og tænkemåder. I den anledning indledte man angreb på kirken for bl.a. gennem latterliggørelse at nedbryde dens kulturskabende virksomhed. Samtidig voksede der inden for kirken blandt teologer et krav frem om, at man skulle gøre kristendommen »konkret«. At man skulle gøre forkyndelsen »samfundsrelevant«. Man skulle tale til folk om deres hverdag - og tage stilling til de konkrete politiske problemer, der optager dem. Alle kan vel være enige om, at man skal tale i et sprog, som folk kan forstå. Man skal også understrege, at kristendommen »kan bruges« i folks hverdag. Men er det også kirkens opgave at tage stilling til konkrete politiske problemer?

At politiseringen er tiltagende, kan ingen bestride: Kristendommen fjernes langsomt fra folkeskolen. Menighedsrådene politiseres. Kirken og de kristne værdier søges latterliggjort. Præstembeder bruges bevidst til fremme af egne politiske synspunkter. Folkekirken har således indtaget sin plads på den kulturpolitiske arena på lige fod med skolen, gymnasiet, universiteterne, bibliotekerne, Danmarks Radio og børneteatrene. Formålet med denne pjece er at påpege denne tendens.

*I det følgende gengives en række eksempler på politiseringen i og omkring kirken. Først angrebene **udefra**, hvor man søger at latterliggøre de kristne værdier og ritualer. Her har jeg til illustration valgt eksempler fra Danmarks Radio.*

*Dernæst vender vi os til problemerne **indefra**, hvor politiseringen sker i selve kirkens regie. Der bringes eksempler på dette, ligesom afsnittet rejser det principielle spørgsmål om politik contra kristendom.*

Endelig vil jeg i pjecens sidste afsnit begrunde, hvorfor politiseringen i folkekirken er en farlig udvikling, ligesom spørgsmålet bliver rejst: Hvad kan vi gøre ved det?

Hvor omfattende »de politiske præsters« virksomhed er, kan jeg ikke afgøre. Selv siger talsmænd for denne gruppe, at deres synspunkter formentlig støttes af et flertal af biskopper og præster. Andre præster hævder, at der er tale om en minoritet.

Ønsker man politiseringen - så kan man få den! Men man skal ikke vågne op en morgen og opdage, at kirken er blevet en politisk diskussionsklub, uden at man har villet det. Det er mit håb, at denne pjece kan medvirke til en debat om emnet.

København, februar 1981.

Peter Duetoft

JULEN.

(Erhard Jacobsen i bogen "Et opgør", København 1975)

(Erhard Jacobsens bilagsmateriale til radiorådet den 2. april 1975)

Børne- og ungdoms-udsendelserne i søgelyset

"EN SJOFEL BEHANDLING AF JULEN"

År efter år kan man konstatere, at julens seriøse meningsfyldte indhold fortrænges. Der pjattes om mad og gaver - ustandselig synges "Højt fra træets grønne top". Julesalmer er blevet en sjældenhed. Men naturligvis - efterhånden kender børnene dem jo heller ikke. I skolen lærer man dem næppe ret længe endnu.

Men Danmarks Radio gik i år (1978, red) et skridt videre. Man nøjedes ikke med at udvande julen. Man bragte indslag, som direkte var udtryk for hån og spot.

Det gjaldt et indslag i den ny ugentlige serie "Hvad som helst".

Her bragte man en slags transmission af en "julefest". En julesang med tekst af Scherfig - sunget til en af de gamle julesalmers melodier - var et af højdepunkterne. Et andet var "juletalet", der under larmende bifald sluttede med et varmt juleønske om, at alle, der kunne lide hinanden måtte "få et ordentlig knald" i julen! Så ondt og grovkornet kan det gøres, når radioen er værst.

Men det kan også gøres djævelsk udspekuleret og snedigt ved at bruge børn i udsendelsen.

TV-stykket "Kammersjuk-jul" angav at handle om nogle børn, der gerne "ville have lov til at lave deres eget juletræ". Det hele endte så rørende med at nogle børn var "gode", virkelig viste julesind - de gav en fin julegave til en lille dreng. Endda en særlig fin julegave, en de selv havde stor lyst til at besidde. Men den virkelige pointe var, at denne gave blev stjålet i et stormagasin, under stort postyr. Filmens scener om børnenes tyveri i stormagasinet havde tydeligt forbillede i de optrin, der udspillede sig, da "Christianitternes julenissehær" (Solvognen) for nogle år siden stormede ind i et stormagasin og uddelte varerne til de tilstedeværende børn. At juletræet også var stjålet, og at det var pyntet med sovjetflag i stedet for Dannebrog, skal bare anføres som små, men meget sigende bi-omstændigheder ved TV-spillet.

Sluttelig skal nævnes, at adskillige medarbejdere og medvirkende ikke kunne skjule deres anti-jul følelser, men understregede deres ubehag ved alt, som julen rummer. En kreds af medarbejdere lavede ligefrem en "efter-jul"-udsendelse, som de kaldte

"halvhjertet"

(Erhard Jacobsen i ALS-bladet nr 1, 1979)

KONFIRMATIONEN

Der kunne om dette emne nævnes en række tilfælde i DR, hvor konfirmationen bliver nedgjort og latterliggjort. Af pladsmæssige grunde koncentrerer denne pjece sig imidlertid om en P 4 - udsendelse påskelørdag den 10.4.77, der var speciel grovkornet. I det følgende gengives dele af Aktive Lyttere og Seeres/ Erhard Jacobsens klage til Danmarks Radio - en klage, der senere blev sendt til orientering til en lang række præster landet over.

"Indledning.

Det er naturligt, at P4 behandler emnet KONFIRMATION. Et nærliggende spørgsmål for unge i alderen 13-15 år.

Men når P4 påtager sig at behandle dette emne, må afdelingen - ifølge den forpligtigelse til alsidighed, som Rådet klart har pålagt - i lige grad anføre synspunkter til gunst og til ugunst for, at unge lader sig konfirmere.

Udsendelsen overtræder klart det forbud, der er udstedt imod, at medarbejdere bruger udsendelserne til at hverve proselytter for egne synspunkter og holdninger. Der lægges ikke skjul på, at udsendelsen sigter imod at bakke de synspunkter op, som omhandles i den omtalte bog af Bodil Bredsdorf: "Det hele er lige begyndt".

De efterfølgende uddrag af udsendelsen kan tjene til at belyse, hvorledes medarbejderne - en kvindelig og en mandlig - ganske åbenlyst tilstræber at nedvurdere konfirmations-handlingen. Af al magt søger de at bevise, at der ikke kan lægges nogen vægt på den statistiske oplysning, at 90.9 % af alle 15-årige i 1975 var blevet konfirmeret. Der bruges alle midler for at latterliggøre konfirmationen og kirkegangen. "En gang øregas", siger en af de unge om gudstjenesten, og med een mund lyder det: "det er ikke, fordi de unge tror på Gud, men fordi de vil have gaver og fest. Eller fordi forældrene, kammeraterne eller omgivelserne iøvrigt presser dem til det."

Uddrag af den efterfølgende dokumentation.

"Den mandlige speaker lægger for med følgende: "Ja, det er konfirmationstid. Der skal skrives sange, sendes indbydelser, købes kjoler og blazere, lejes lokaler og holdes taler, laves menu, trædes ind i de voksnes rækker. Tælles gaver, skrives takkekort og hæves en masse penge i banken. Og der skal jo

også være tid til at gå til præst og i kirke."

Altså: Præst og kirke er noget, "der jo også skal være tid til".

Men iøvrigt har allerede de to indslag, hentet fra den automatiske telefonbåndoptager, anslået den ønskede tone.

En pigestemme siger bl.a.:

"Hej P4, det var om konfirmationen. Der var nogle, der ringede sidste gang og sagde noget om konfirmation. Jeg mener i hvert fald, at da jeg selv blev konfirmeret, at da jeg stod i kirken, da tænkte jeg da ikke på, om jeg selv troede på Gud. Jeg tror ikke, der er mange, der gør det. Jeg ved godt, at de fleste tænker på at komme hjem til gaverne og al det der, få en dejlig middag og gæster og penge og al det der."

- - - - -

I klagen dokumenteres det videre, at man i udsendelsen støtter synspunkter om, at man ikke skal konfirmeres - og hvis man alligevel skal, må det være for festens skyld.

Udsendelsens lydeffekter understreger dette syn, idet de består af halvfulde selskabsdeltagere, der larmer rundt i baggrunden, "konfirmationssang, orgel og salmesang, præste-tale osv. alt med den åbenlyse hensigt at latterliggøre og nedvurdere konfirmations-handlingen.

TROEN PÅ FORBRUGET.

Klagen over konfirmations-indslaget skal efter klagerens mening vurderes i sammenhæng med udsendelsens efterfølgende indslag "Donald den 14endes vandcykel".

Dette indslag er nok det mest smagløse og anstødelige angreb på kirken og de religiøse handlinger. Af den grund bringes indslaget her i sin fulde længde:

"Speaker: Donald den 14. har forlængst lagt sig tilrette på båndmaskinen, så heller ikke idag skal vi slippe for at se på verden gennem Donalds enøjede briller.
(og så følger vandcyklen)

I begyndelsen var ordet. Yvonne er kommet til skelsår og alder, hun er begyndt at gå til kræmmers. Selvom det foregår i bagbutikken i supermarkedet, er det ikke hemmelighedskræmmeri. Alle hendes jævnaldrende er der også. Det sker med forældrenes fulde velsignelse. Kræmmeren tager ordet:

I BEGYNDELSEN VAR BORDET,
siden skulle bordet dækkes med de herligste lækkerier fra VINGARDE OG HUMLEHAVE.

Nå, Yvonne slå nu op i Købigs katalog, Købig har omdelt en til hver husstand. Vil du læse

DAGENS TEKST

kom nu Yvonne, ja ja, se her OBS! OBS! ugens flunkende tilbud, flaskdustraksættet, sættet, der sprætter enhver genstridig plastikemballage op i et snuptag, vupti. Ja, Yvonne, læg mærke til det lille ord, vupti, i modsætning til ups eller hovsa, der antyder noget klodset, stiger ordet vupti opad,

STRÆBER IMOD FORBRUGET, NADEGAVEN,

Ja, vi når vist ikke mere. Næste gang skal vi høre om de 7 magre og de 7 fede år, og husk at tage Jokomsens slankekur med.

Og her er så konfirmationen i "DET STORE FORBRUGS-TEMPEL":

Endelig oprandt den store dag, det store forbrugs-tempel var smykket med flag og muntre citater:

Forbrug ad vejen, salig er konsumenterne osv. Gaverne stod i stakke fra gulv til loft. Familierne sad med andægtige miner og kiggede rundt på de mange lækre sager. Musikken havde spillet "tjener, vi vil ha' mere øl", det var meget stemningsfuldt."

NADVEREN efterlignes derved, at "kræmmeren" lægger en klat gåseleverpostej på de unges tunge med ordene:

"Sandelig siger jeg Jer - salige er de, som tar på osv"

Så fremsiges TROSBEKENDELSEN:

"Jeg tror på forbruget...
den pumpede bøf, undfanget af rastløsheden..."

.....
"siddende ved kølediskens højre hånd,
hvorfra vi skal skumme fløden,
i al evighed..."

og menigheden svarer "vupti" i stedet for Amen!

Kræmmeren havde lagt en klat gåseleverpostej på hver af de unges tunger og sagt:

"Sandelig siger jeg Jer: Salige er de, som tager på og bevarer det! Thi der står skrevet: Giver nogen dig et gavekort i din højre hånd - stik da straks den venstre hånd frem! Lad dog ikke den venstre hånd vide, hvad den højre modtager.

Sig nu sammen med mig:

Jeg tror på forbruget, på den hurtige omsætning,
på den indbyggede slitage.
("menigheden" gentager)

... på fru nyt-i-mad, fru pyt-i-pande
(gentages)

på den hastigt skiftende mode (gentages)
på de kortsigtede beslutninger (gentages)
på de rappe modeller, de syntetiske farvestoffer
(gentages)

på den pumpede bøf, undfanget af rastløsheden (gent.)
siddende ved kølediskens højre side
hvorfra vi skal skumme fløden! (gentages)
I al evighed

(der svares) VUPTI"

(ovenstående er gengivet efter ALS'es klage
og båndafskrift)

FADER VOR

I P 1 s' serie PERSPEKTIVKASSEN kunne man i februar 1977
høre følgende udgave af Fader Vor:

"Vort centrum centrum vort!
Du, som er i Folketinget - og på lytterposten!
Helliget være din kamp for undertrykkelse, og
tiljubles parcellisterne.
Ske din vilje - ude til højre,
som i partiet
således også i skolerne.
Giv os idag vor daglige formynder
og forlad os vore demokratiske ideer,
som vi også forlade andre deres demokratiske
ideer.
Og led os ikke ud på fællesskabets vej
og fri os fra kulturen.
Thi dit er skolevæsenet, parcelhuset og fjernsynet,
- ligesom juntaens i Chile
Men ikke i al evighed - husk det!
Ikke i al evighed."

(Gengivet efter ALS'es klage og båndafskrift)

Atter slår man "to fluer med et smæk": Kristendommen
på den ene side og et politisk parti på den anden.
Som kuriosum skal nævnes, at ovenstående klager
den 1.6.1977 blev afvist af Danmarks Radios driftledelse,
og senere af et flertal i radiorådet.

PROBLEMER INDEFRA.Partipolitik i kirken?

Den 16. november 1977 behandlede den daværende socialdemokratiske kirkeminister, Jørgen Peder Hansen, spørgsmålet om prædiken og politik i et svar i Folketingets spørgetid.

Jørgen Peder Hansen sagde bl.a.:

"Det følger af grundlovens regler om ytringsfriheden, at biskopper og præster har ret til ligesom andre borgere at have en mening om alle offentlige anliggender og i skrift og tale at give udtryk for den.

Den ytringsfrihed, der således tilkommer en præst som privatmand, indebærer imidlertid ikke, at præsten under prædiken eller udførelsen af kirkelige handlinger frit kan fremsætte sine personlige synspunkter, idet præsten ved disse lejligheder optræder på embeds vegne som kirkens repræsentant og ikke som privatmand.

Det må i denne forbindelse erindres, at sådan som vor kirke er organiseret, kan ingen, heller ikke en biskop, udtale sig på den samlede kirkes vegne. Heraf følger, at præster i deres prædiker og ved udførelse af kirkelige handlinger principielt bør afholde sig fra at debattere aktuelle politiske stridsspørgsmål.

Men sagen er blot ikke så enkel endda, for det kan jo ikke nægtes, at der er visse spørgsmål som samtidig med, at de er politiske, er af så fundamental betydning, at man ikke med rimelighed kan afskære præster fra at berøre dem.

.....

Noget andet er - og det kan vist alle være enige om - at præster, hvis de kommer ind på sådanne spørgsmål, bør udvise almindelig takt og skønsomhed og fremføre deres synspunkter på en sådan måde, at udtalelserne ikke kan opfattes som udtryk for, at præsten støtter et bestemt politisk parti."

(folketingets forh. 1977/78 spalte 2008 ff.)

I STUDENTERHANDBOGEN 1977, udgivet af Studenterrådet ved Københavns Universitet, kan man om faget teologis indhold læse følgende indledning:

"Det teologiske studiums opgave er at give et bredt kendskab til kristendommens baggrund, oprindelse og udvikling, samt til den kristne forkyndelses opfattelse af sig selv og det samfund, den har lydt og lyser i. Studiet bør have en kritisk funktion såvel overfor kirkens forkyndelse, som over for det samfund, den eksisterer i."

(Studenterhåndbogen 1977 s. 225)

KIRKEBØNNEN

I en radiotransmission af højmassen i Frederiksberg kirke, København, kunne man 2. pinsedag 1979 konstatere, at pastor Margrethe Auken (nuværende folketingsmedlem for SF) ikke bad den normale bøn for Kongehuset. Folketingsmedlem Erhard Jacobsen (CD), spurgte den 8. juni 1979 kirkeminister Egon Jensen (Soc.) om følgende:

"Finder ministeren, at det er overensstemmende med gældende regler om kirkebønnen, at sognepræst Margrethe Auken ved den radiotransmitterede højmesse 2. pinsedag fra Frederiksberg Kirke erstatte den sædvanlige bøn for kongehuset med følgende formulering: "Følg og forfølg med dit ord enhver, der har fået magt over andre"? (spg. nr 1064)

Besvarelse (13.6.79)

Kirkeministeren (Egon Jensen):

"Præsterne skal slutte deres prædikener med bøn for Dronningen og det kongelige hus. Det blev foreskrevet allerede i Danske Lov fra 1683, og bestemmelsen har været opretholdt siden. Ingen præst kan være uvidende herom, da pligten hertil også fremgår af den af biskopperne udgivne gudstjenestevejledning. Da det drejer sig om en obligatorisk bestemmelse, er det indlysende, at en præst ikke kan erstatte denne bøn med noget andet."

(Folketingets forh. 1978/79 spalte 12 606)

CHRISTIANIA-ÅNDEN I FOLKEKIRKEN.

"Kirkegængere uden større interesse for politik har formentlig undret sig over det postyr, der har været omkring kirkebønnen. Det er naturligt, for det er i første række en politisk sag. Den drejer sig ikke om teologiske spidsfindigheder, men om barske politiske realiteter. Centrum-Demokraterne har siden 1973 råbt vagt i gevær overfor den politiske venstrefløjs fremtrængning på alle kulturlivets fronter. Folkeskole, gymnasium, højere læreanstalter, biblioteker, børneteatre - overalt har politiske partisaner bevidst sat ind. Danmarks Radio har i de sidste 15 år totalt ændret karakter som følge af deres indsats.

(fortsat)

Nu ser CD nye forsøg på politisk infiltration. Denne gang i folkekirken. Man kan med god grund antage, at et betydeligt antal unge venstrefløj-frontkæmpere i de seneste år har søgt det teologiske studium med det bevidste sigte at føre politik ind i kirkens arbejde. Margrethe Auken er en af de mere ubehændige. Derfor har CD valgt hendes optræden som udgangspunkt for et modstød.

Kirkebønnens indhold passer ikke fru Aukens politiske temperatur. "Den var ganske vist, nyttig for mig," siger hun til et dagblad, "for når jeg havde været meget venstreorienteret i min prædiken, så havde jeg en følelse af, at jeg kunne udligne politisk med kongebønnen." Mere naivt og umodent kan det vist ikke udtrykkes. Og fru Auker sætter prikken over i'et ved at erstatte bønnen for kongehuset med en bøn om, at Gud vil følge og forfølge med sit ord enhver, der har magt over andre.

Hvad folkekirken myndigheder vil foretage sig bliver deres sag. For CD har sagen alene politisk interesse. I årevis har CD advaret mod at ånden fra Christiania fik lov at brede sig i samfundet udenom. "Det er ikke de få personer i staden, der har interesse, men alle de mange udenom, der må se love og bestemmelser trædt under fode," har CDs talsmænd sagt gang efter gang. Strejkende skoleelever, gymnasieelever der besætter deres gymnasium uden at møde modstand, fagforeningsfolk der lader modstandere smide i vandet, postmedhjælpere, der saboterer brevombæringen. Altsammen tegn på at de politiske partisaner har held med sig. Og nu står kirken for tur. Nu skal århundrede gamle skikke og traditioner brydes ned som forberedelse til den revolution, disse fanatikere går rundt og drømmer om. Måske har de i tankerne, at det var nogle få kirkens mænd, der hjalp tredje stand med at starte den franske revolution i 1789."

(Erhard Jacobsen i Berlingske Tidende den 25.8.79)

PRÆSTEN OG UNGDOMSOPRØRET

I tidsskriftet "Kritisk forum for praktisk teologi" nr 1 1980 skriver pastor Malene Thorborg, København bl.a. om sine tanker, da hun valgte at blive præst:

"Da jeg fandt ud af, at jeg ville være præst, havde jeg nogle visioner og personlige ambitioner. Jeg så mig selv - ikke alene som sjælesørger, ordets forkynder, forvalter af sakramenterne - men også som den, der var med til at få det folkelige liv til at blomstre, også indenfor kirkens rammer, den der var med til at åbne menneskers bevidsthed for en ny dimension, for Guds-rigets virkelighed. Jeg havde min bevidsthed i yderkanten af ungdomsoprøret. Jeg var dengang, sidst i 60-erne, ikke aktivt impliceret

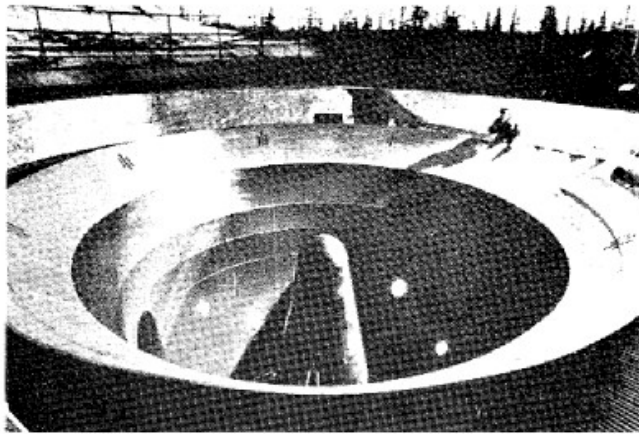
i det, men jeg tog det til mig, og det førte mig ind i kvindebevægelsen og i andre "græsrodsbevægelser".

Meget af det, jeg oplevede der, mente jeg var åbenlyst parat til at blive ført ind i folkekirken: "No leaders", blomsterbørnene, mildheden og kærlighedshudskabet - og samtidig kamp mod det onde. Og jeg oplevede hvordan folk sluttede sig sammen i "menigheder". Mod militært hysteri, mod boligpampere, mod miljøsvineri, mod alle der ville ødelægge det, jeg ser som gudskabte værdier. Jeg boede dengang selv et sted, hvor bolig- og miljøkamp var basis for et fællesskab, der havde liv i sig, og det var så nærliggende for mig at mene, at der bare manglede een ting: det kristne gudstjenestelige fortegn, som kunne levere overskuddet, som kunne være den positive overbygning, hvor der skulle være rum til alle, kilden til glæden, protest og trods, nøglen til en virkelighed, der modsagde den lukkede og borerthed, som jeg oplevede på alle politiske fløje. Jeg bør vist også nævne, at jeg ikke havde noget specielt kirkeligt miljø som udgangspunkt, hverken negativt eller positivt, og derfor ikke noget forhåndsgivet teologisk syn på præsterollen, men jeg havde naturligvis gjort mig nogle tanker. Jeg havde opstillet en præstemodel, som jeg mente måtte være til at leve med, hvor enhver form for borgerlig autoritet var skrællet væk, og hvor en særlig autoritet alene var til stede under gudstjenestelige handlinger."

(Kritisk forum f. praktisk teologi, nr 1 - 1980, Marlene Thorborg: "Hvorfor ser vi aldrig en præst", s. 36-37.)

Ovenstående uddrag af artiklen i "Kritisk forum for praktisk teologi" er medtaget for at give et eksempel på, hvilke tanker og bevægelsesrunde, der kunne ligge bag valget af teologi som studium.

15

Russisk raket i sin affyrings-silo. Foto: Tass.

"HVAD SKAL VI MED RAKETTER?"

Nytårsnat 1980/81 prædikede pastor Jesper Stange i Skt. Nikolaj Kirke, Holbæk. Prædiken gav anledning til kraftig debat - og manuskriptet til den blev herunder offentliggjort i Sjællands Tidende den 10. januar 1981. Kritikken vender vi straks tilbage til, men her bringes det kritiserede afsnit af pastor Stanges prædiken:

Prædiken indledtes med oplæsning af Riffbjergs nytårsdigt anno 1979/80. Herefter fortsatte pastor Stange:

"Jeg synes det (digtet, red) er oprørende, spændende og til dels evangelisk.
Det er i sig selv værd at bemærke, at det ligeså godt kunne have været skrevet idag, som for et år siden, og det er netop det oprørende. Det bør oprøre enhver, at det stadig er de samme gamle spørgsmål, som trænger sig på, fordi der selvfølgelig ikke præsenteres andet end forældede løsninger og svar."

.....

Og senere i prædiken:

"Vores problematiske ven Paulus har held til at fremstille tingene så præcist: frelserhistorisk ser vores liv ud, som han beskriver det. Vi var under loven. Det er vores uhyrlige udgifter til militærmaskineriet. Jeg ved godt, der findes masser af forklaringer, men man må nægte at kalde nogen forklaring for god, så længe millioner af mennesker verden over sultar og ville kunne hjælpes helt anderledes effektivt, hvis vi satte vores fantasi og finanser i omløb her i stedet for i den stupide rustningsindustri.

Hvad skal vi med F-16-fly
hvad skal vi med raketter
når millioner børn går rundt
som levende skeletter.

Det er den menneskelige tragedie, som hedder arbejdsløshed. Som også er oprørende, fordi alle nu ved, at det ikke kun er en økonomisk tragedie, men en menneskelig. Det er en af de omkostninger ved vores

(fortsat)

samfund, som ikke er til at leve med. Vi taler om leveomkostninger, om at de stiger, men vi kender nu til leveomkostninger, der er så høje, at de ikke er til at leve med: at alt for mange må undvære arbejde.

Det er det manglende sammenhold og de alt for modstridende interesser i vort lille land, som bliver tydelig for enhver, når diskussionen går om retten til vores naturressourcer, olien og gassen i vores undergrund. Det er oprørende, fordi det så oplagt burde være en fællesskabssag, det med energien, og nu i stedet bliver en magtdemonstration mellem økonomiske interesser.

I det hele er alt ved det gamle. Det er oprørende, at der er sket så lidt. Et af vore dagblade sammenfatter i dag året, der gik, i de få ord: "Et Herrens år med meget få lyspunkter".

(Sjællands Tidende 10.1.81, "Er denne prædiken politisk valgtale?")

**Hævder at præst prædikede politisk
ved gudstjeneste i Holbæk kirke
Pastor Stange
ikke nok**

**Det var
tale**

ER KIRKEN ET ALMINDELIG DEBATFORUM?

I læserbreve og artikler i Holbæk Amts Venstreblad og Sjællands Tidende, angreb Centrum-Demokraternes landsformand, Peter Duetoft, den 7. - 8. januar pastor Stanges nytårsprædiken. Her følger uddrag af angrebene:

"Jeg skal naturligvis ikke anfægte Stanges ret til at have politiske meninger. Ej heller hans ret til at offentliggøre dem. Slet ikke at han citerer Rifbjerg fra prædikestolen. Men jeg vil beklage, at hr Stange med sine udtalelser nytårsnat gjorde prædikestolen i Holbæk kirke til en politisk talerstol."

(P.D. i Holbæk Amts Venstreblad den 7. januar 1981)

"Jeg forsvarer ofte politik og politikere. Efter min opfattelse nedvurderer man ofte uretfærdigt disse begreber. Alligevel må jeg fastholde, at der er stor niveauforskel på almindelige politiske synspunkter og emner - og det universelle og almengyldige, der ligger i kristendommen. Det er efter min mening ukorrekt, når man i visse skoler - med skolelovens

velsignelse - sidestiller marxisme med kristendom. Det første er en politisk teori på linie med liberalisme, konservatisme o.a.. Kristendommen er en altomfattende livsholdning, på hvis grund såvel vor kultur, retssystem som livsform bygger. Det er derfor en nedvurdering af dette forhold at sammenligne, endside gøre kristendommen lig med almindelige politiske diskussioner.

Kristendommen vil tabe ved det. Præster, der bl.a. gennem "politisering" gør kristendommen "samfundsrelevant", indsnævrer kirkens virkeområde. Vi kom i kirken nytårsnat for at modtage det nye år med kristendommens idegrundlag bag os - ikke for at blive konfronteret med dagligdags politiske problemer, som vi hører om dag efter dag - og som vore politikere har til opgave at løse. Prædikestolen i Holbæk kirke nytårsnat blev til en talerstol, man var for eller imod i stedet for en prædikestol alle kunne samles om."

(PD i Sjællands Tidende den 8. januar 1981)

"KRISTENDOMMEN SAMFUNDSRELEVANT"

I svar på angrebet udtalte pastor Stange bl.a. til Sjællands Tidende:

"Ved at politisere gør præsterne kristendommen samfundsrelevant. Når vi ser tilbage er kristendommen netop op gennem tiderne blevet fortolket på mange forskellige måder."

.....

"Peter Duetøft har udtalt, at han ikke er kommet i kirke for at blive konfronteret med dagligdags politiske problemer. Hvad kommer man så egentlig for. Politik i den bredest mulige forståelse er jo netop vort mål i tilværelsen".

(Sjællands Tidende 9. jan 1981)

Og til Holbæk Amts Venstreblad:

"Selvfølgelig har P.D. ret i, at det er store værdier, der står på spil. Men netop derfor mener jeg, at det er nødvendigt i dag at røkke ved en af de mest almindelige illusioner, at kristendommen er almengyldig og abstrakt sandhed uden hensyn til tid og sted. Kristendommen lever i vore fortolkninger af det, som Jesus har sagt."

(Holbæk Amts Venstreblad den 8. januar 1981)

"VI ER VALGT TIL DET - PRÆSTER ER ANSATTE!"

I Næstved-regionalradio bragte man den 13.1.81 en samtale med de to debat-deltagere. De gennemgående synspunkter i samtalerne var som ovenstående og derfor kun følgende korte uddrag:

"Speaker: Men hvordan kan en institution som kirken der skal følge med i dagens samfund eksistere uden at beskæftige sig med dagens problemer?"

P.D.: "Dagens problemer er ikke i kirkesammenhæng F-16 fly, eller u-landshjælp eller nordsøolie eller arbejdsløshed. Det er noget politikerne skal klare....."

(fortsat)

Speaker: "Er I de bedste til at klare disse pr..."

PD: "Vi er valgt til det. Nu skal jeg ikke sige "vi" - for jeg er ikke folkevalgt. Men det er vore folkevalgte politikere valgt til. En præst er ansat. Hvis man skulle følge dit argument op der og sige, at man skulle have disse ting med ind i en prædiken i en kirke - så ville resultatet være, at man kom til at opstille listevalg til præsteansættelser - og så skulle man til at vælge politiske præster. Det gør vi jo ikke - og det skal vi heller ikke. Vi vælger nogle politikere ved et politisk valg og man ansætter præster til noget helt andet."

(Regionalradio Næstved 13.1.81 kl. 18.00.)

"90 % AF DEN DANSKE BEFOLKNING SPJÆTTER"

I samme udsendelse følgende uddrag af pastor Stanges udtalelser:

"JS: "Jeg ved godt, at 90% af den danske befolkning spjætter, når i samme sætning ordene kristendom og politik forekommer. Men det er tid til at gøre opmærksom på, at politik er et fællesanliggende for mennesket, og ikke kun for få udvalgte eller få valgte."

.....

JS: En hver prædiken er på sin vis et politisk debatindlæg. Ikke et partipolitisk. Jeg vil gerne understrege, at der for mig er forskel på partipolitik og politik. At det ikke er partipolitisk, det jeg har sagt. Men enhver prædiken er politisk indlæg også."

.....

"Jeg tror alle mine kolleger taler om kendsgerningerne i tilværelsen også. Det er ikke nogen hemmelighed, at præster heller ikke er enige. Og fri os da for enighed. Det kan kun blive en tom facade. Men det vækker muligvis opmærksomhed, at præster ikke længere udelukkende er at finde på den borgerlige højrefløj, men også kommer fra andre miljøer med andre baggrunde og tanker. Man må jo tænke på, at jeg i min generation sammen med mange andre har gjort ungdomsoprøret med. Og det var jo blandt meget andet en politisk radikalisering. Og det var i ø. også en befrielse til at kæde tingene i sit liv sammen. Og på den måde også kæde familielivet sammen med arbejdet. Kæde kristendom sammen med dagligdagen."

(Regionalradio 13.1.81, produc. af H.C.Andersen).

"FARLIGE FOR FOLKEKIRKEN"

I Sjællands Tidende den 16.jan bragtes et åbent brev fra PD til Stange. Her følger korte uddrag:

.....

"Naturligvis kan man kalde "vort mål med tilværelsen" politisk. Jeg er ikke enig - men selvfølgelig kan man

det. Men det var bare ikke det, du talte om. Du talte om konkrete, aktuelle, partipolitiske emner, som du tog stilling til."

.....

"Du fremkom fra prædikestolen med politiske (partipolitiske) paroler, der støttede radikale, dele af socialdemokratiet, SF og VS programmer. Er vi andre da mod kristendommens bud, fordi vi har en anden stillingtagen på disse områder?"

.....

"Du sagde i regionalradioen, at ungdomsoprøret og den radikaliserings, det medførte, prægede dig. At din generation var præget af det. Jeg tilhører også den generation. Men hvor du tilslutter dig radikaliseringen og den fraktionering i politisk henseende (og måske også menneskelig) som dette "oprør" medførte, så drog jeg en anden konklusion. Udviklingen sidst i tresserne og først i halvfjerdserne skræmte mig. Den politiske radikaliserings, som du ønsker og støtter, førte efter min mening til menneskelige tragedier, til usikkerhed, til vold og i sidste ende til en polarisering, der kan ende i demokratiets død - det demokrati I påstod at kæmpe for."

(Peter Duetoft i Sjællands Tidende den 16.1.81)

"MA MONOPOLSTILLING UDNYTTES?"

Debatten fortsatte i Jyllands Posten, hvor PD den 25.1.81 havde et indlæg under overskriften "De råber politik fra prædikestolen". Her stod bl.a. følgende:

"Her er vi ved kærnepunktet: Skal folkekirken udvikle sig til et debatforum, hvor man i den ene ende af kirken kan tale mod F-16 fly, Nordsøolie, kongedømme osv. - mens man i den anden ende roser disse ting? Eller skal kirken være et samlende fællesskab? Må præster udnytte deres "monopolstilling" til at fremkomme med deres partipolitiske synspunkter?"

(Jyllands-Posten, den 25.1.81.)

"TILLADER BISKOPPERNE DET?"

Den 1.2. kommenterede sognepræst i Fuglse, Frode Langballe debatten. Han skrev bl.a.:

"Med fare for at blive kaldt fascist og reaktionær vover jeg nedenstående at gøre opmærksom på, hvad "Danske Lov, Kirkeritualet for Danmark og Norge 1685" foreskriver om præsters prædiken. Så vidt jeg ved, er denne passus IKKE ophævet, hvorfor den præst, som misbruger sin prædikestol til det af Peter Duetoft refererede og andet sligt, IKKE er en forkynder af nådens ord, men er en politisk demagog, som begår forrædderi mod Guds ord og kirkens bekendelsesskrifter og derfor burde drages til ansvar. Hvor i alverden er biskoppernes tilsyn? Ligger de også under for den politiske syge? Er de dog alle sammen Margrethe Auken-fans?"

(Jyllandsposten den 1.2.1981)

ÆGTE MORAL KUN I ET SOCIALISTISK SAMFUND!

I radioudsendelsen "mennesker og tro" P1 søndag den 8. februar 1981 kl 17.00 diskuterede socialrådgiver Hanne Reintoft, studenterpræst Jens Brøndum og pastor Helge Rasmussen spørgsmålet "er der et moralsk oprør på vej?". I det følgende bringes et afsnit af samtalen:

Helge Rasmussen:

"Der er vel alligevel en udpræget afmagtforfølelse. Lige så snart man kommer udenfor "kredsen" det være sig familien, arbejdspladsen eller sådan noget. Hvor man synes, at man nok kan gøre noget ved tingene, i en vis forstand. Netop omkring de store politiske sammenhænge, der afgør vort liv, der er der en afmagtsforfølelse. Hvad gør man ved den?"

"Det er ikke underligt. Når den økonomiske og teologiske udvikling fremtræder som en skæbne, man føler sig afmægtig overfor, så er det fordi man ikke ejer sine egne produktionsmidler. Så er det fordi folket ikke ejer og kontrollerer dem. For det vi ejer, har vi indflydelse på, det føler vi os derfor ikke afmægtige overfor. Men afmægtighedsfølelsen er meget berettiget og meget konkret, når nogle få ejer - og i virkeligheden bestemmer udviklingen - så fremtræder det som en skæbne. Når det så fremtræder hånd i hånd med officiel moral, der støtter denne udvikling, vi har arvet, så er det på tide at få indflydelse selv. Det gør man ved at eje. Og så lave moralen om, sådan at den stemmer til det fælles bedste til de fælles erfaringer. Det er klart. Dvs. man må have en eller anden form for socialistisk samfund, der er et konkret svar."

Speaker: Det er så et politisk svar. Så vil jeg gerne afslutningsvis spørge Hanne Reintoft og Jens Brøndum: Hvad har dette her overhovedet haft af berettigelse, hvis I selv kan svare på det, i en udsendelse, der handler om religion og kirken og kristendom. Hanne kan tænke mens Jens svarer!"

Jens Brøndum: "Jeg vil godt slå fast, at jeg ikke tror at kristen moral kan blive til ægte moral, hvis den ikke er moral mellem mennesker, der ejer deres eget liv, på nogenlunde lige niveau. Ellers bliver det til det her barmhjertighedslapperi. Fordi de, der giver, bliver korrumpere i sin glæde ved at give, for det er bare et xx(?) og får ikke nogen ægte tak for det. Og den, der modtager, har ingen grund til at takke. Ægte moral må udfolde sig på lige vilkår. Jeg kan ikke tænke mig noget lige samfund, hvor man koldt skal beskæftige sig med hinanden. Det bliver et samfund, hvor der er virkelig grund til at diskutere moral, fællesskab og hensyn".

SKAL KIRKEN VÆRE EN POLITISK KAMPPLADS?

At politiseringen i og omkring kirken er tiltagende kan klart dokumenteres.

Det sker på flere områder:

- 1) Kristendommen fjernes langsomt men sikkert fra folkeskolen.

(Dette kan klart dokumenteres dels ved gennemlæsning af de vejledende læseplaner, hvor religion sidestilles med bl.a. marxisme - dels ved gennemlæsning af Ritt Bjerregaards fremtidsvision U-90, hvor enhver omtale af forholdet mellem kirke og skole er udeladt.)

- 2) Politisering af menighedsrådene.

(Her kan det sidste menighedsrådsvalg bruges som eksempel. Valgene er adskillige steder blevet partipolitiske - hvor lister med mere grund i politiske partier end i kirkelige spørgsmål kæmper om at få vælgerens gunst. Ofte med det resultat, at de mest "politiske frelste" bliver bedst repræsenterede p.g.a. deres tilhængeres aktivitet. Det er barokt at det er VS eller DKP folk, der er "i det kirkelige arbejde", når man tænker på deres ideologiske forhold til kirken.)

- 3) Ved latterliggørelse af kirkens ritualer og kristendommens indhold. (Et forhold, der er fremkommet eksempler på i dette skrift)

- 4) Ved bevidst brug af præsteembedet til at fremme egne politiske synspunkter. (For dette punkt er der ligeledes leveret eksempler på i denne pjece.)

Folkekirken har således nu indtaget sin plads på den kulturpolitiske kampplads på lige fod med skolen, gymnasiet, universiteterne, bibliotekerne, Danmarks Radio og børneteatrene.

Hvorfor er det så urimeligt, at denne politisering er foregået? Hvorfor må ungdomsoprørets profeter ikke også sætte sig på denne kulturgren?

Der er flere grunde:

- 1) Det politiske misbrug er urimeligt overfor de mange mennesker, der føler hele deres livsgrundlag hånet og latterliggjort - og som derfor såres dybt. Man bør ikke i sin iver for at fremme sine snævre politiske interesser træde på andre menneskers grundlæggende livsværdier.
- 2) Man nedbryder det kulturgrundlag, det danske samfund bygger på. Man fjerner vort samfunds livsnerve, hvis man gør kirken til ramme for banale politiske diskussioner om helt aktuelle "her-og-nu"-ting. Man gør derved det kristne budskab afhængigt af tid og sted, hvorved det mister sit univærsele præg.
- 3) Man gør os alle fattigere.
Bedst er advarslen herimod udtrykt af Erhard Jacobsen, i CDs TV-udsendelse den 7. feb 1978:
"Man skal heller ikke bilde mig ind,

(fortsat)

at man ikke bliver et fattigere menneske, hvis man ikke kender noget til det gamle testamente og det nye testamente. Hvis man ikke kender bjergprædiken og moselov. Hvis man ikke kender lignelser, salmer eller fader-
vor - så er man åndeligt et fattigt menneske.

Det tror jeg, børnene skal lære i skolen."

- 4) Fordi en mand, der er ansat i en offentlig institution, ikke er ansat til at missionere for sine egne politiske anskuelser. Han er ansat til at udføre et bestemt job. Der må han lade sine politiske holdning blive hjemme.

Det er et grundsyn, CD har kæmpet for i Danmarks Radio og i folkeskolen. Det er et grundsyn, der også gælder i folkekirken.

At en præst er en ypperlig sjælesørger eller en god teolog betyder ikke, at hans politiske synspunkter skal have mere vægt end andres.

Tillader man, at "monopol-stillinger" kan udnyttendes politisk - vil næste krav uvægerligt være, at ansættelserne skal være politiske. Det ville være ulykkeligt - og man bør bekæmpe enhver tendens hertil, også fra siddende kirkeministres side.

- 5) En partipolitisering i folkekirken vil splitte kirken. Prædikestolen vil blive en plads man kan lide eller ikke lide - på grundlag af partipolitiske afvejninger. At faren er der, viser to reaktioner, jeg har modtaget, efter "nytårs-prædiken-diskussionen" i Holbæk kirke. En kappellan fra Aarhus skrev til mig, at det var beklageligt, at jeg brugte Holbæk prædiken som eksempel: "Der er nemlig nok af præster og biskopper, der kan stå for skud i en sådan kampagne, et flertal formentlig". Og en anden reaktion fra et medlem af menigheden i Holbæk, der i et læserbrev skriver: "Når man har hørt præsten så ofte, at man har fundet ud af, at hans fortolkning er så, for at bruge hans eget udtryk, "samfundsrelevant", at man ikke kan finde sig til rette mere. Så holder man op med at gå til gudstjeneste. Det er konsekvensen for nogle af os." De to citater viser en afstand, der kun kan føre til en splittelse af kirken, hvis de politiske præster fortsætter deres forsøg på at indtage kirken.

De politiske præster svarer ofte "hvad er politisk? Er hele målet med vor tilværelse ikke "politisk"? Mit svar skal være: jeg er ikke enig i betegnelsen. Men kalder man "målet med tilværelsen" for politik - så må præster i disse sammenhænge naturligvis tale politik. Men som det er dokumenteret i denne pjece - nøjes man jo netop ikke med at tale om "målet". Man bliver partipolitisk, når man tager stilling til helt

aktuelle politiske stridspunkter, som f.eks. F-16 fly, A-kraft, Nordsøolie o.lign. Naturligvis skal præster tale om menneskets "hverdag". Men ikke således, at man nærmest læser et politisk partis valgprogram op.

Hvordan kan vi så stoppe denne udvikling?

Vi må opfordre menighedsråd og andre til at være vågne overfor misbrug. Vi må opfordre kirkegængere til at råbe vagt i gevær, når de finder, at udviklingen går i den forkerte retning. Alt for ofte ser vi, at man ukritisk tager imod de ord, der kommer til os. Centrum-Demokraternes gamle slogan: "Vær kritisk mod de kritiske" er også gældende på kirkeområdet.

Dét store flertal i befolkningen, der er mod de politiske minoriteters udnyttelse af kirken og andre kulturinstitutioner, må vågne op, må reagere og må deltage og starte den debat, der er nødvendig. At mange er utilfredse med den aktivistlinje, ungdomsoprørets profeter står for - er jeg ikke i tvivl om. Det er håbet, at denne pjece kan sætte yderligere fart i debatten landet over. Hvis det lykkes, har den opfyldt en vigtig opgave.

Peter Duetoft

For oplysninger om ophavsret og brugerrettigheder, se venligst www.kb.dk

For information on copyright and user rights, please consult www.kb.dk